

חוקים חדש

רעיונות נפלאים, חידושים, חיזוקים, התעוררות, וסיפורים מדהימים

מתוכן הדברים הנאמרים בפני הברית מוקדשים בשיעור השבועי בבית ויזניץ, אשר חפצי אלקים, זעירא דמן חברא, הלל באאמו"ר הרה"ג ר' משה גדליה זרטהיימר שליט"א

פרשת ויגש תשפ"ד

ההשתדלות לא מביאה התוצאות, רק השי"ת

ב) קודם עשיית ההשתדלות צריך להחזיר האמונה שהכל מאיתו ובידו ית'

ונראה לבאר עפ"י דא"י בספה"ק שזה תורת חובת האדם בהליכות חייו תמיד בסוגיא מורכבת זו של אמונה והשתדלות, שעל האדם לדעת תמיד שלמרות שמנפלאות תמים דעים גזרה חכמתו ית' כי על האדם להשתדל עפ"י דרך הטבע, ולחרוש בשעת חרישה ולזרוע ולקצור וכו', הרי שקודם לכל עליו לדעת בידיעה ברורה שלא ההשתדלות מניבה התוצאה רק גזירתו יתר ברוב רחמיו, וכל קשר בין ההשתדלות לתוצאה היא אחיזת עיניים בלבד,

וכמו ששמעתי ממורי הרה"צ הגרצ"מ זילברברג שליט"א מעשה שהיה אצל האס"ח הכ"ר ר' חצקיהו לייבוביץ שליט"א שהיה נזקק לצבור ניותו, ולפני הניתוח הוא פנה אל הרופא המנתח ואמר לו, הנה יתכן ח"ו הניתוח לא יצליח, ולכן ברצוני שתדע שאין זה קשר אליך כלל, כי אין צורך מלבדו, והוא לבדו צעו וצושה ויצאש לכל המצעים, ואח"כ הוא קרא שם הרופא ויאמר לו שאנו מקוים שבס"ד הניתוח כן יצליח, ובכן ברצוני שתדע שזה אינו

א) למה אמר יהודה שאין לי מה לדבר איתך קשות, ולאמ"כ כן דיבר איתו קשות

כתב רש"י בפרשת מקץ עה"פ האלקים מצא את עון עבדיך (מד טו) - יודעים לנו שלא סרחנו, אבל מאלת הקדוש כרוך הוא נהייה להביא לנו זאת. וכך מבאר האוהחה"ק את הפסוק מה נאמר לאדני-אמירה בדרך יליו, מה נדבר - דיבור קושי בדרך מלחמה, ומה נצטק - במשפט אם נבוא לפני דיונים, כי אין מפלט להם ככולן - שכן אני מאמין באמונה שלימה ופשוט וברור הוא אצלי, שאין זה קשור אליך כלל וכלל האלקים מצא את עון עבדיך ואין לנו עסק איתך כלל ואין זה אלא מעשה אלקים הטהור, להפריע מהם עונם כשמאל לגנות חונו, ולאו בעל דברים דיין את כלל, הנה דיבר בלהט אש וינקד רשפי אש האמונה שהכל רק מאיתו ית', וצריך להבין א"כ מה קרה כעבור ב' פסוקים בלבד בגשת יהודה אל יוסף בפרשתו באמרו ואל יחר אפך בעבדך ומפרש"י מאלו חתה למד שדבר אליו קשות, מה נשתנה פתאום ששינה את טעמו בדברו אל יוסף? אחר אשר הצהיר זה עתה בלהט שאין זה קשור אלי כלל ואין לו מה לדבר עימו לא קשות ולא רכות.

גליון זה מוקדש לע"נ דו"ז הרה"ח ר' ברוך ב"ר יעקב ת.ג.צ.ב.ה.

**קְשׁוּר אֵלֶיךָ כִּלְכֵּל כִּי רַק הוּא אֱלֹהֵינוּ
וְצוּרָה וְיִצְחָק אֵלֶיךָ הַמַּצְעִים.**

ג) אומר לה' מחסי ומצודתי אתה

ורצ"מ מפליג מאוד בגודל הביטחון שלו כי בשלמא החלק הראשון הרי נתון הרגשה טובה לרופא אבל החלק השני הרי מבטל את כוחו, ומטבע הדברים אדם שעומד ליכנס תחת איזמלו של המנתח מנסה לתת לו ההרגשה הטובה למען ישתדל בכל כחו להצלחת הניתוח, אמנם בגודל ביטחונו הוא הרגיש באמת שלא ביד הרופא הוא תלוי ועומד כלל, רק בידו ית', וככל שיתחזק בבטחונו בו ית' כך מסוגל יותר להצליח הניתוח.

ובזה יתבאר היטב שעל אף אשר יהודה הבין שעליו לעשות השתדלות זו לדבר קשות עם יוסף, אבל קודם גישתו אליו הכריז בקול רם "אין עוד מלבדו" כי רק הא' אשר מצא את עון עבדיך הענישנו ורק הוא יכול להושיענו, ובדרך צחות נוכל לבאר למה הפסיק כאן באמצע שיא המתח את פרשת מקץ ומתחיל פרשה חדשה, ע"ד שביאר המקור ברוך ז"ל"ע הטעם שמפסיק הפרשה באמצע מעשה פינחס, כי קודם שנותנים שכר על מעשה קנאות יש להתיישב היטב במשך שבוע וחקור ולבדוק אם הייתה כוונתו לש"ש או שחלילה מסתתר איזה נגיעה אישית בזה, ועד"ז נימא גם הכא שלא די בהכרזה אחת גרידא ולומר כמס שפתיים גרידא שהאמת שההשתדלות והחריצות הבל, אלא צריך לישב שבעה נקיים על זה ולהחדירה באמת בעומק המוח והלב טרם יפנה לעשות ההשתדלות.

ד) הגזרה אמת והחריצות שקר

כי באמת כי כל ההשתדלות היא רק בגלל שכך גזרה חכמתו ית' וכל קשר בינה לתוצאה היא אחיזת עיניים בלבד וכלשון הזהב של הרמב"ן בפרשת וישב עה"פ **וימלאהו איש והנה תענה צדקה** – יאמר כי הוא תועה מן הדרך ולא היה יודע אנה ילך, ונכנס צדקה כי צמקום המרעה היה מצוקת אוחס. ויארץ הכתוב בזה, להגיד כי סיבות רבות

צאו אליו שהיה ראוי לחזור לו, אבל הכל סבל לכבוד אצלו. ולהודיענו עוד, כי הגזרה אמת והחריצות שקר, כי זמן לו הקדוש ברוך הוא מורה לך שלא מדעתו להביאו בידם... שלא על חנם היה כל הסיפור הזה, להודיענו כי עלת ה' היא תקום, וזה מביא את האדם להתייחס בקרירות להשתדלות וכמ"ש החזו"א – **ככל פגע הריני מורגל להחזיק את האמונה**, כי לא נעשה דבר בעולם במקרה, רק על פי השגחתו ית', והריני מתאמץ בתפלה להעביר את הגזירה, ולפיכך הריני מתייחס בקרירות להשתדלות, כי ע"פ הרוצח אין ההשתדלות צרורה. (לשון"ק באיגרת קלב)

ה) יוסף אינו מתרגש כלל מפרעה

ובזה יומתק יותר מה שכ' בספה"ק שהפליגו בגודל הביטחון בהשיל"ת שהפגין יוסף בעומדו לראשונה בפני פרעה, כאשר עפ"י דרך הטבע פרעה הוא הסיכוי האחרון והיחיד שיש ליוסף להיחלץ אי פעם מבית האסורים, ופרעה אומר ליוסף, **שְׂמַעְתִּי עֲלֶיךָ לְאֹמַר תְּשַׁמְעַתְּ חֵלֹם לְפָתַר אֹתוֹ** ויוסף יודע שפרעה הוא שורש הכפירה ואעפ"כ אינו חושש להתעמת עימו ולסתור את דבריו ומכריז בתקיפות לאמר - לא כן הדבר, אלא - **בְּלִעְדֵי** ובתרגום יונתן מפרש שהוא אומר לפרעה - שכל עצמותו אמונה בחרטומים פותרי החלומות - **לֹא אֵית גְּבַר דְּפָסַר קְלָמִין רַק אֵלְלָהִים יַעֲנֶה אֶת-פְּלֹס פְּרָעָה**, כי הוא יודע ומאמין באמת שאין גורלו תלוי בפרעה כלל רק בהש"ת,

ואולי אפשר לומר מאין שאב את עוצם ביטחונו, שכן בשמעו זה עתה מפרעה **שְׂמַעְתִּי עֲלֶיךָ לְאֹמַר תְּשַׁמְעַתְּ חֵלֹם לְפָתַר אֹתוֹ** ומי שמע פרעה? מאותו שר המשקים ממנו ביקש להזכירו בפני פרעה ולהשמיע צעקתו על העוול הנורא אשר נעשה עימו, אבל בקשתו רק הזיקה, שבגלל זה ניתוספו לו עוד שנתיים להיות בבית האסורים,

ואעפ"י שבאמת כל סיבת הדבר למה נתגלגל שירד שר המשקים לבית האסורים היה רק בכדי שעל ידו תבוא הישועה ליוסף ויצא מבית

השתדלות זו אך לשווא, ומכאן ישמע חכם וילמד לקח שעל אף שנראה שסיבה פלונית סיבה ישועה זו וכדומה, אין מקום לחשוב שאני כבר יודע סוד הדבר ואעשנו לבדי, כי רק כאשר מסובב הסיבות סיבת כל הסיבות יגזור כן יקום,

ז) מסבב הסיבות הוא סיבת הסיבות ובלעדיו אין שום משמעות לכל הסיבות

וזהו לימוד גדול לנו, שכן מנפלאות תמים דעים שהוא מלביש הרבה דברים בסיבות שונות, אשר יכול להטעות האדם שזה הסיבה אני יכול לעשות לבדי, ולדוגמא פלוני התעשר ועשה את רוב הונו כתוצאה מהשתדלות כזו וכזו, אזי יש מקום לטעות שאכן נודע סיבת הדבר וא"כ גם אני יכול לעשות זאת ובוודאי גם אני אצליח כמוהו, אולם האמת היא שלכל הסיבות יש סיבת הסיבות אשר רק ברצותו לסובב שסיבה זו תביא תוצאה זו יקום הדבר, אך אם ה' לא ציווה לא יקום שום דבר.

ח) העצה שנתן הרה"ק מצאנו זי"ע לחולה לב ששתה קפה שחור ומצבו החמיר

וכמו שהיה מצאנו אצל הרה"ק מצאנו זי"ע
 זי"ע אשה אחת באה אליו בביתו
 נוראות, בצלח חולה לב, צד שהרפא
 סבור שימיו ספורים, ויש להם בבית ילדים
 רבים שישארו יתומים וצלופים. אמר לה
 הרה"ק, תתן בצלח לשתות קפה שחור
 [שכידוע, מזיק מאד ללב]. האשה צתה כפי
 שנצטווה וצלחה התרפא כאמון. באותה
 תקופה לקה גם שכינוהו החולה במחלת
 לב. כשהנשים דיברו ביניהן, סיפרה את
 החולה שהתרפא, יש לה רפואה בדוקה,
 לשתות קפה שחור. נתנה גם את החולה
 הנשי בצלח לשתות קפה שחור, לא
 מצבו החל להתדרדר ונהיה מסוכן מאד.
 נסעה האשה אל הרה"ק, לספר מה
 שקרה. כשעצרה הרה"ק שנתנו לחולה לב
 קפה שחור, התחיל לצצוק: איך יתכן
 כזאת, שנותנים קפה שחור לחולה לב,

האסורים כמו שהביא רש"י עה"פ ויהי אחר
 הדברים האלה תסאו משקה מלך מצרים והאפה
 לאדניכם למלך מצרים (א מ) שתצור הכוונה לכליק
 על ויהס. מ"מ כאשר היה תביעה על יוסף לפי
 מדרגתו על אשר עשה ההשתדלות לבקש משר
 המשקים כי אם זכרתי והזכרתיני ושבבחינה
 מסוימת הוא תלה את יהו בזה זה רק הזיק לו,
 שכן רק כשמסבב הסיבות רוצה אז יש בכוח
 הסיבה לפעול זה החדיד בו ביותר ההכרה ובקול
 גדול הכריז "בלעדי" שגם אם אתאמץ בעצות
 ותחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני,
 הרי שמבלעדי עוזך ועזרתך אין שום עזרה
 ותושיה.

ו) אין חכם ונבון כמוך

ואכן למרבה הפלא מצאנו שמיד בסימו דבריו
 ללא שיהיה שום אינדיקציה והוכחה לאמיתית
 הדברים הרי שווייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני
 כל עבדיו: ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה
 איש אשר רוח אלקים בו: ויאמר פרעה אל יוסף
 אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת אין נבון
 ויחכם כמות: אלה תהיה על פיתי ועל פיך ישק כל
 עמי וכי מה כל כך שיכנע אותו שאכן אמת בפיו
 של יוסף, והרי הוא עדיין לא ראה שום סימן
 שיאמת את דבריו, (אכן במפורשי יש שכן הוכיחו בראיות
 את אמיתת פתרונו של יוסף),

והרי לכאורה היה מסתבר יותר שקודם כל יעביר
 את יוסף למצב התנה בבדי לראות היעמדו דבריו,
 והיה ואם יווכח שכדבריו כן הוא או אז יכריז
 ויאמר יאחרי הודיע אלקים אותך כל זאת אין נבון
 וחכם כמותך, וחזינו מהכא שמי שמשליך את כל
 יהבו על הקב"ה בלבד, דווקא הוא נושא חן בעיני
 כל רואיו שלא עפ"י דרך הטבע כלל.

ובאמת הן יד ה' לא קצרה מהושיע והיה יכול
 לסבב את יציאת יוסף מבית האסורים בהרבה
 אופנים וסיבות אחרות, ואולם ברוב רחמינו סיבב
 הסיבה בדווקא ע"י שר המשקים שבזה לא יהיה
 מקום לטעות ולחשוב הא אילו ידעתי הייתי יכול
 לעשות סיבה זו לבדי שהרי באמת יוסף כן עשה

שנה סמ המוות בשבילי. הוא צעק
 בריחוק: וכו' מחיה מתים אני?... התחילה
 האשה לבכות בייללות נוראות, יש לה
 ילדים צעירים בבית, אבל הרה"ק לא שם
 לב אליה, עד שהרבניות נכנסה אליו
 וקשה רחמים, כי הם צעו זאת על פי
 צמתו לחולה הראשון. לבסוף הסכימ
 הרה"ק לאחל לו רפואה שלימה, וצוה
 שיתנו לו לשתות קפה שחור, וכאופן
 שהתרכא... כי לא הקפה השחור מרפא אלא
 עצת ה' ביד עבדיו, וללא סיבת הסיבות לא יועילו
 הסיבות כלל.

**טו) אל תנסה לעשות יותר טוב ממה
 שה' הטוב עשה**

ואכן בפרשיות אלו אנו מוצאים שלוש פעמים
 אשר דווקא ההשתדלות היא זו שהביאה לבסוף
 לתוצאה הפוכה וכך הוי מרגלא בפומה של זקנתי
 הרבנית אשת חבר של אאזמור"ר הרה"ג ר' בעריל
 קרויזר זצ"ל ראש ישיבת פרשבורג וסקוועיר
 ובעמ"ח ספר דבר המלך, לפרש צחות מאמר חז"ל
 שז ואל תעשה עדיף, שעל האדם לדעת שכל מה
 דעביד רחמנא הוא הטוב ביותר, ולכן אומרים לנו
 חז"ל שב, בשקט ושלוה, ואל תנסה לעשות מעשה
 שיהפוך מה שנראה לך כמצב לא הכי טוב לאיך
 שנראה לך עדיף. אלא הנח לו להקב"ה לבדו
 להנהיגך באופן שעדיף עליו, כי רק הוא יודע מה
 עדיף באמת בשבילך. (כמובן אין זה כלל קבוע במסמרות,
 שכן בכל מקום ובכל דבר צריך סייעתא מן שמיא לדעת מה רצון
 אבינו שבשמים במקרה זה, אם לעשות השתדלות אם לא, ולא
 באנו אלא לעורר שלפעמים עדיף שלא לנסות לעשות עדיף)

המקרה הראשון הלא הוא ההשתדלות של יוסף
 אצל שר המשקים כנ"ל, והשנייה היא מה שכתב
 רש"י שזוה להם לזניהם שלא יתראו כולם צפתח
 אחד אלא שזיננס כל אחד צפתחו, כדי שלא תשלוט
 בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גבורים. (מב ה)

**יו) דוקא ההשתדלות גרמה לתוצאה
 הפוכה**

והנה לאחמ"כ שבו האחים ללא שמעון ויבאו
 אליעקב אביהם ארצה כנען ויגידו לו את פלי

הקורת אתם לאמר: דבר האיש אנכי הארץ אתנו
 קשית ויתן אתנו כמרגלים את-הארץ: ... אחיכם
 האחד הניחו את... והביאו את-אחיכם הקטן
 אל... ויראו את-צרות פספיהם המה ואביהם
 וייראו: ויאמר אליהם יעקב אביהם אתי שפלתם
 יוסף איננו ושמעון איננו ואת-בנימין תקחו על
 הינו בלתי, אם היה יעקב שואל אותם לאמר: בני
 היקרים! האם עשיתם את העצה אשר אמרתי
 לכם לבל תנזקו, והוא שתכנסו מעשרה שערים
 נפרדים?

הרי שבדודאי תשובתם היתה שדווקא השתדלות
 זו היא שסיפקה עילה לעלילה שטפל עליהם יוסף
 לאמר מרגלים אתם, שכך פירש רש"י את העילה
 וההוכחה לטענת יוסף כי ערות הארץ באתם
 לראות (מב יב) - שהרי נכנסתם צעקה צערי העיר,
 למה לל נכנסתם צערי אחד?. הרי שנראה
 לכאורה שדווקא השתדלות זו היא זו שכן גרמה
 להם להיזק.

**יא) הם שינו בכדי שלא להכעיס את
 יוסף**

והפעם השלישית מצאנו בדברי רש"י שהביא
 דברי הבראשית רבה שמפרש את מענה האחים
 לטענה זו למה לא נכנסתם בשער אחד? - ויאמרו
 שנים עשר עבדיך אחים אנחנו בני איש-אחד
 בארץ כנען והנה הקטן את-אבינו היום והאחד
 איננו, - וכצדיל אותו אחד שאיננו נתפזרו צעיר
 לנזקו, אשר לכאורה שינו מהאמת שהטעם
 שנכנסו מעשרה שערים הוא לפי שכך ציוה להם
 אביהם בכדי שלא תשלוט בהם עין הרע,

ופירש במשכיל לדוד, שלא רצו לומר שאביהם
 ציוה להם להיכנס דרך עשרה שערים מפני עין
 הרע, כי הטעם שציוו כן, הוא משום שבמצרים
 מצויים קוסמים ומכשפים המזיקים בעין הרע, ואם
 היו אומרים זאת ליוסף, היו מוציאים בזה שם רע
 על מצרים, נמצא שהם עשו בזה השתדלות בכדי
 שלא יצא עליהם קצפו של יוסף בכדי שלא יזקו.

י'ו גם כאן ההשתדלות ברמה לתוצאה הפוכה

ופוק חזי מה שהביא רש"י מהמדרש מה יצא להם מהשתדלות זו לבסוף - אמר להם ואלו מלחמם אותם ויפקו עליכם ממון הרבה תפדוהו. אמרו לו הן. אמר להם ואם יאמרו לכם שלא יחזירוהו צדק ממון מה תעשו. אמרו לו לכך צאנו, להרוג או ליהרג, אמר להם הוא אשר דברתי אליכם להרוג

צני העיר צאחס, הרי לנו שוב שדוקא ההשתדלות שלחה לצאת מהסבך אליו נקלעו, היא זו שסיבכה אותם עוד יותר.

הנה על אף שאין לנו השגה ביעקב אבינו ובשבטי י-ה, מכל מקום נראה לבאורה לימוד מוסר השכל לנו ממעשייהם שלפעמים השתדלות האדם לעשות מה שנראה לו עדיף טפי, מביאה לתוצאה הפוכה ממה שהשתדל.

וכאשר נחדיר היטב במוחינו וליבנו האמת הזאת כי הגזרה אמת והחריצות שקר, ממילא נוכל לבוא להכרה כי---

התועלת והנוק אינם ביד נברא ולא ביכולתו מבלי גזירת הבורא ית'

הצדיק זה סיבה שכבר אין מה לקנא בו על מה שנתן לו עכשיו? כאומר מה לכם לקנא במסכן זה הן עתיד לצאת ממנו כזה מרדכי הצדיק נעביד, שיצטרך לסבול על שכמו חמישה מלבושים בשיא החום, ואחד מהם זה בכלל תכריך בוין שזה נשמע כמו תכריכים של נפטרים ל"ע...

והרי נעשה כאומר להם שים עדיין אינכם רואים מספיק סיבה לקנא בו בשביל ארבעת השמלות שהוא קיבל יתר על זה שאתם קיבלתם, אזי דעו לכם נאמנה שממנו עוד יצא מרדכי אשר יצא מלפני המלך בחמישה מלבושי מלכות, אז בודאי כבר יש לכם סיבה מוצדקת לקנא בו בבנימין, ויש לכם לדעת גם זאת בכדי שתגדל הקנאה ביותר עד אשר יצאו עיניכם מחוריהן ? ? ?

י"ז גם מרגעים הכי קשים שעברו על יוסף לא כהתה עין האחוזה מאחיו

ונראה לבאר בס"ד דהנה מצאנו שיוסף השתדל מאוד להרגיע ולהניח דעת אחיו הק' שלא יפחדו ממנו ולא ירגישו כלל באי נוחות מפניו, וכדאי באוהחה"ק גם סמך לומר לחיכם אשר מכתם לומר שאפילו בזמן המכר - אשר זה היה הזמן הקשה ביותר בחייו בנופלו באחת מאיגרא רמא בבית יעקב לביא עמיקתא בטומאת מצרים - לא כהתה עין האחוזה ממני, וכן מביא רש"י עה"פ ואת העם העביר אותו

י"ג מה הועילו חכמים בתירוצם על הקושיא איך שינה יוסף את אחיו לסובה משאר האחים ?

א"י בפרשתו **לְקַלְמֵם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפוֹת עֵימֶלֶת וּלְבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחֲמִשׁ חֲלָפוֹת עֵימֶלֶת** (מה כב), ובגמרא מגילה דף טז ע"א נתקשו בזה, אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו? דאמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו - נתגלגל הדבר, וירדו אבותינו למצרים. ומתוך רבי בנימין בר יפת: רמז רמז לו, שעתידי בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, שנאמר ומרדכי יצא... בלבוש מלכות תכלת וגו',

ולכאורה זה עדיין מאד תמוה שהרי יש טעם וסיבה למה אסור לשנות בין הבנים משום שזה יכול לגרום לקנאה בין האחים ח"ו וכדאי במסכת שבת (דף י"ג) מסקנא להלכה למעשה מסיפור זה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: לעולם אל יסנה אדם בנו ציון הצנים' שצבצב משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו - נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, א"כ איך נתיישב הקושיא ממצייאות זו ע"י רמז ווארט יפה זה, הכי בגלל שלא זו בלבד אלא עוד גם זאת שעתידי לצאת מבנימין מושיען של ישראל-מרדכי

קרה פצט שמרן זוי"צ רמז למישהו סיבוא
 לקבל ישריית. כשהיצי פלנו, אחר לו
 הס"ק כי התכוון לעכנו. הטועה נאלץ
 במקצת ושל למקומו. סח אחר כך רבנו
 הקדוש: "הרה"ק מצאנו כשחפץ להמתיק
 דינוס מצל יהודי — לפרקים הכה אותו,
 צדיק אחר היה נהג לקבל, לקני ה"צמח"
 לצר פצט ביהודי דל ואביון, מחוסר
 פרנסה וכניהו "טפס" — אחרי זה הסביר
 כי טפ"ס נוסריקון "שערי פרנסה טובה",
 ברט אנכי איני יכול לעשות כל אלה, הנני
 ממתיק דינוס. על ידי שמאן דהוא סובר
 כי רציתי לתת לו ישריית ואני נותנס
 לעכנו".

**טו) בכלל לא אתם שלחתם אותי
 הנה, כי אם האלקים**

ובמה בא יוסף להרגיע את אחיו, באמור להם
 שאנו מאמינים באמונה שלמה שהבורא לבדו
 הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים, והתועלת
 והנוקד אינם ביד שום נברא מבלעדי גזרתו ית'
 ולז"א להם **לֹא אֲתֶם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה בְּיָד
 הָאֱלֹקִים, וְאֱלֹקִים חֲשַׁבָה לְטוֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה בְּיָדִים
 הַזֵּה לְהַחֲיִית עַם רַב,**

אולם הוא הרגיש שעדיין אינם רגועים לגמרי
 וכמו שמצאנו באמת שאחר פטירת יעקב אבינו
 עדיין חששו מפניו ויִאמְרוּ לֹו יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב
 יִשִּׁיב לָנוּ אֶת כָּל הַרְעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ, והוא
 הבין שהסיבה היא משום שעל אף שבוודאי גם
 המה מאמינים בני מאמינים הם בכל זאת הם
 מאשימים את עצמם וכאומרם 'אבל' **אֲשֵׁמִים
 אֲנַחְנוּ** אשר למרות אשר בשעת מעשה הם לא
 ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם, אבל אליבא
 דאמת הן שמע יוסף והבין היטב את דבריהם
 אלה, דהיינו על אף שבוודאי הכל מאת ה' היה
 מ"מ מגלגלין חובה ע"י חייב והרשות נתונה לבעל
 הבחירה ועוד כיוצא בזה סברות שונות שבמידה
 מסוימת זה כן נחשב לזה שהם גרמו לו צער,
 וכמוכן שאין לנו השגה ברוממות שבטי י-ה וברום
 מדרגותיהם.

לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו (מז כא) - יוסף
 העבירם מעיר לעיר, לזכרון שאין להם עוד חלק
 בארץ, והקוץ של עיר זו בחזרתה. ולא הולך
 הכתוב לכתוב זאת, אלא להודיע שזכו של יוסף
 שנתכוין להסיר חרפה מעל אחיו, שלא יהיו קורין
 אותם גולים.

והצצתי בענין שכתב רבי חיים פלטיאל (מגדולי
 הראשונים) לפרש הטעם למה נתן יוסף רק לבנימין
 שלוש מאות כסף וארא את עוצם אהבתו של
 יוסף אל אחיו שכן כך הוא כותב- וא"ת ולמה
 שלש מאות ולא פחות ולא יותר, וי"ל דהם מכרו
 יוסף לעבד דכתיב לעבד נמכר יוסף, ואומ' המוכר
 עבדו כסוריא קונסים אותו עד עשרה זמיו
 לפדותו, וכ"ש בחו"ל לארץ, ודמים של עבד הם
 שלושים שקלים ועשר פעמים ל' שקלים עולים ג'
 מאות, ותחת פדיונו שהיה להם לפדותו קנסם כמו
 שהיה רוצה ליתן להם ונתן לבנימין לפי שבנימין לא
 היה בזמירתו. הנה במקום להעניש אותם הוא
 מצא עצה והוא שהוא רק ימנע מלתת להם והוא
 כעין שמשופר על הסב"ק בעל אהבת ישראל ז"ע
**שפצט פנה אל מישהו בשאלה כזו: "מה
 עושים כאשר רואים שדינוס שורט על
 מאן דהוא? — והסביר — תקון לדל
 הוא לביישו ברבים, אבל הרי זה אסור?**

-- על ידי שמקשים מנו מנון לצדקת
 — היתה תשובתו של הלז.

— "ואם אין לו כסף? — אבל רבינו,
 והוא מצנח השיב: — אי יש צנה — אני
 מחזיק יין למסובים ומדלל על הלה, לא
 הכלאתו בפומבי, ברט הוא מצנח מרטיס
 ככ מצנח, והנאת נמתק דינו".

דברים כאלה ארצו פצמיס רבות. לצתיס
 הזכירו לו בניו או השבאים, כי דייל על
 פלנוי בשורה, ולא נתן לו ישריית או יין,
 אק רבנו התעלם מדבריהם ומאן לתת.

קִיר נִטוּי, צ"כ האצשה, מוראדיג... ע"כ מהגליון עטרת תפארת.

וראיתי בספר אחר שהרב הוניגסברג שלח לי צילום מזה שמסיים על מעשה זה, שאחר שהרב שינקר וסיפר לו זאת אמר לו הגרא"ל שזה סימן משמים שזה באמת הפשט, ומני אז בכ"פ שהיה אומר פשט זה באוהחה"ק היה מוסיף שזה כבר נתברר ע"י המעשה.

יז) מִקְרָאֵט אָן אָטִם

ושמעתי הרבה פעמים מהרה"צ הגרצ"מ זילברברג שליט"א בשם הרב דסלר וצ"ל הגדרה חזקה על חיסרון שלמות ובהירות ההכרה שבאמת אף אחד לא עושה לנו כלום והכל הוא רק מאבינו שבשמים אשר הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים-

נאציין בזה את הרקע לדברים - היה זה בזמן שיא המתח מהמלחמה הקרה, המלחמה הקרה הייתה עימות מתמשך בין הגוש המזרחי, ובראשו ברית המועצות, לגוש המערבי, ובראשו ארצות הברית, אשר עיקר התפתחותו החל בתום מלחמת העולם השנייה וכלה בהתפרקות ברית המועצות. לא היה מדובר במלחמה 'רגילה', וזו ניטשה פעמים רבות ללא קרבות פתוחים בין הגושים. המעצמות התחרו ביניהן בכוח צבאי ובתחומי המדע והטכנולוגיה. מדעניהן ומהנדסיהן עבדו יומם וליל לפיתוח טכנולוגיות חדשות ומחקר תגליות מדעיות כדי להגביר את יוקרתן כלפי פנים וחוץ וכדי לחזק את העוצמה הביטחונית.

בשלב מסוים ביצעה ארצות הברית ניסוי היתכנות בפצצת מימן ולאחר הצלחת הניסוי החלה לתכנן את התאמתו לנשיאה על ידי מטוס. בתגובה ברית המועצות ביצעה ניסוי במתקן גרעיני בפצצת מימן של ממש. בשלב מאוחר יותר ברית המועצות עשתה ניסוי שבו פוצצה את ההתקן הגרעיני העוצמתי בהיסטוריה.

התחרות הטכנולוגית הביאה גם לפיתוח אמצעי מלחמה מתקדמים ובראשם טילים בליסטיים שיכולים לשאת עליהם ראש נפץ גרעיני וכן צוללות גרעיניות המונעות בכוח גרעיני ויכולות לשגר טילים כאלה. מסעה של הצוללת נאוטילוס מתחת לכיפת הקרח של הקוטב הצפוני הייתה מרכיב מבצעי ותעמולתי בתחרות זו. משמעות הימצאותו כלי נשק אלה הייתה שלכל אחת מהמעצמות יש עוצמה המסוגלת להשמיד את המעצמה השנייה ולמעשה מלחמה גרעינית ביניהן תגרום קרוב לוודאי להשמדת שתיהן. והגיעו הדברים לידי כך ששמועות אמרו שעל שולחנו של נשיא ארה"ב יש לחצן אשר לחיצה עליו תגרום להשמדה של כל בריה"מ ובנות

ידועים דבריו הק' של האור החיים בפרשת וישב ליישב מה דכתיב **וישמע ראובן ויצילהו מידם**. וקשה דהרי אחז"ל שהיו נחשים ועקרבים בתוך הבור, ולכך הוא כותב- **פי לפי סהלאדם צעל צחירה ורלון ויכול להרוג מי שלל נחייב מיתה משאי"כ חיות רעות לא יפגעו בלדם אם לא יתחייב מיתה לשמים**, והוא לומר ויילכהו מידם פי מיד הצחירי,

טז) אין אדם נוקף אצמנו מלמטה אלא א"כ מכליזין עליו מלמעלה

אשר מדבריו נראה בעלי שבעל בחירה יכול לעשות גם מה שלא גזר הקב"ה, והרבה נתקשו בזה, ואחר שהבאתי זאת בגליון של פרשת וישב, שלח לי ידי"נ הרה"ג ר' שרגא הוניגסברג, את העלון הנפלא 'עטרת תפארת' שמוציא הגרמ"י שניידר שליט"א - הברותא של זקיננו הגדול הגרא"ל שטיינמן וצ"ל בה הוא מביא עלה:

ומבאר רבנו, (הגרא"י) דח"ו אין הכונה שבעל בחירה יכול להזיק מעצמו, דאין אדם נוקף אצבעו מלמטה, עד שמכריזים עליו מלמעלה, וכמו שמובא בכתבי הצדיק רי"ז מסלנט שרבי חיים וולוז'ינר וצ"ל התפלא. אלא כמו שאמרו חז"ל שאסור להיכנס למקום סכנה, מפני שמזכירין עונותיו, והיינו שמתחילים לדון עליו בשמים אם ראוי להינצל, ואז ח"ו... כך כשבעל בחירה רוצה להזיק, זה מקום סכנה יותר, וצריך יותר זכויות כדי להינצל מידיו.

ומעניין, **ססיכ לרבנו האאון ר' מואלס שיקר לצי"ל שכה"א אפרק, ה"ו ויכוח כוללל על דברי האור החיים הנ"ל, וה"ו לו תמוה מאד, היתכן שקדוש כמותו יאמר דבר כזה. וקט ונסע לקברו על האור החיים הק', וככה שם עשות... שיעכה להבין דברי קדשו. וחזר ל"ב"ה, ונכנס להתפלל מנחה בדברי שיר. אחרי מנחה נ"ע אליו יהודי אחד שקט בטבול, ופונה אליו מהאי ליפנא, יי אור החיים תמוה פשר' ויש, והפשט הוא שנה "כמו**

בריתה, כשמנגד יש אפשרות זו גם לבריה"מ וכי לכ"א מהם ישנם מערכות אשר כאשר הן מזהות שיגור נשק זה ע"י הצד השני הרי הן משגרות באופן אוטומטי נשק אשר יגרום להשמדת כל המדינות המזוהות עם הצד התוקף, מצב זה גרם לפחד וחרדה רבה בעולם]

וסיכר הרב דצטלער זי"ע שפעם ב' יהודים מדברים בדאגה שאולי ירקו רוסלאנד ואמריקא (רוסיה וארה"ב) באמצע (פצצות) ויהיה חורבן בצולמ, וכשאחד אמר לחבירו שאין מה לדאוג כי 'אין צורך מלפדו' אמר לו חבירו 'אוודאי, אבער מ'רעדט אן דעם' (וידאי כן הוא, אבל מדברים בלי זה), ואמר הרב דסלר שזה בדיוק העבודה המוטלת עלינו כל ימי חינו, לשרש את המחשבות האלו של מ'רעדט אן דעם' (מדברים בלי זה), שכן כולנו מאמינים בני מאמינים שאין עוד מלבדו וכי הוא ית' לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אלא ש... אבל... מ'רעדט אן דעם' (מדברים בלי זה) למרות שאיננו אומרים זאת במפורש מ"מ עדיין הוא מרקד בתוככי ליבנו.

יח) **הרעות אשר עשית, לבמול רעה תחת טובה**

והרצ"ח שליט"א מספר בצנין לה אשר פ"א ה"ע יהודי לביהמ"ד בקוקר כאשר כולו נסער נרעש ונרעל, ואינו מסולל כלל לגשת אל התפילה, ויהי כראות חבירו הקרוב אליו איך שהוא מסתופק בביהמ"ד כה נסער הוא נישט אליו וביקש לדובקו כמאמר הכתוב דאגה בלב איש יסחנה לאחרים מאחר שהיה נראה בצליל שלא שייק אצלו לקיים הפירוש השני שבפסוק יסחנה מדעתו.

ואכן יהודי זה שמח לפרוק את אשר כה מציק על ליבו, ויפתח את פיו, אחר הקדמה שכוונתו אך ורק לשט תוצלת כדי לטכס צרה יחד כדת מה לצעות, ויאמר הן מכיר אתה את ראובן זה שהתייתם ביגדותו מאביו ומאמו רח"ל, ואני אימצתיו ליגד והייתי לו כאב כאשר

אני דואג לכל צרכיו ברוחניות ושמיות, ואני חיתנתי אותו וקניתי לו דירה, ובאמת אף פעם לא ציפיתי שישלם לי במשהו עבור זה כי עשיתי זאת לשט שמי, אבל בודאי ובודאי שלא פילגתי ולא הצלתי על דעתי שהוא ימול צמי כזה רעה תחת טובה.

וישאלו לאמר מה הרעה הגדולה אשר עשה לך? ויצנהו לאמר שהוא הרס לי שידוק טוב במלגה, כי הצד המדובר שהוא איש נכבד מאוד והוא כבר אחז בזה שרצה לגמור השידוק צמי בשצטומ"צ, אלא שברצע האחרון שמע ראובן מהשידוק המתבשל והולך, ופנה מצצמו אל הצד השני, וטיף וליכלק צלי בצלילות שא שלא היו ולא נבראו, ברצות נטו צד אשר הצליח לשכנע את הלה שימק את ידו מהשידוק.

והחבר באמת הגדעל והגדעה לגמרי צט כאבו הגדול והמוצדק, ושאלו לאמור מתי זה נודע לך והלה צונה לו צכשו לגפני כ-3 צעות.

וכי לא ישנת אני?

כן ישנתי...

אז איך זה נודע לך?

כך חלמתי בחלומי...

נו אז מה אתה עושה מלה צסק? הן זה חלום בלבד? והלא חלומות שא ידברון.

צלב אותי מתירוץ זה...

תירוץ זה צט אני יודע אבל אני מדבר איתך בלי תירוץ זה, הן זה דבר נורא...

כי בכל מכה ומכה הבאה על האדם, הן על ידי אחרים, והן על ידי עצמו כשנדמה לו שהוא הגורם וה'אשם' בדבר – שזכור יזכור מכה זו באה עליו אך ורק על ידי מ'לך כל ה' ארץ, שהוא מ'סבב כל ה'סיבות להביא עליו מה שהכריזו מלמעלה...

כאן אחר מעשה אתה אומר שזה באשערט, אבל בינינו... לא היית עושה זאת שוב

נחזור לפרשתנו, כי על אף שהאחים אמרו 'אבל' אשמים אנחנו, והם הרגישו שיש איזה תביעה עליהם על מכירת יוסף, אולם יוסף רוח אחרת הייתה עימו ולזה אשר רצה יוסף להפיס דעתם ולהרגיעם לגמרי, לכן אמר הן מרגלא בפומא דאינשי על מצבים כאלו לומר, הן ודאי עכשיו לאחר מעשה אומרים שזה גזירת שמים, אבל בינינו, אילו יכולת להחזיר את הגלגל אחורה לא היית עושה שוב ככה, וכמו שבאמת מסיק רב חמא בר גוריא שלעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים,

ולזה בא יוסף והראה להם שהוא מאמין באמת ובתמים ששום צער אפ' במשהו לא נגרם לו בגלל ש-ויקנאו בו אחיו, אשר זה הביא ל-וישנאו אותו, ומזה הגיעו ל-וישליכו אותו אל הבור, ומכירתו עד שנתגלגל הדבר וירד למצרים, ולכן אמר להם הנה לא זו בלבד שאיני תוהה על הראשונות, ולא רק 'הייתי' עושה כן שוב, אלא ראו והביטו עתה בעיניכם איך אני עושה זאת שוב בפועל ממש לבנימין אחי אהובי, ואני נותן לו שלוש מאות כסף, וחמש חליפות שמלות, והרי לא יעלה על הדעת שאקח סיכון הכי קלוש שייגרם לו איזה רעה ח"ו ואעפ"כ הנני משנה אותו לטובה, כי אני מאמין בכל לבי שאף אחד לא גורם שם דבר לאף אחד רק עצתו ית' בלבד היא תקום.

כב) היכנס הביתה שב שם בשקט, ואל תסכן את כולנו ב'אוימער' חכמ'קייט' שלך

ולחיזוק הדבר רמז להם על מרדכי הצדיק אשר עתיד לצאת מלפני המלך בחמש מלבושי מלכות, כי למרות שלבסוף היה רצוי לרוב אחיו, הנה

אמר לו הרבי, אחר שקבלת את הדברי'... א"כ, אכתוב לך כעת המלצה האונה וראויה, וכן צעה, החסיד יצא מלפני רבו שמח וטוב לב, באהטחו כי עם מכתב כזה קרובה יאוצתו, די לו ללכת לנאיד אחד והכל מכוסה, בד פקד חזר היטב על דברי הרבי, כי הכל תלוי ברשימה שלמצפה, מיהר ונסע לבית נאיד גדול מנדולי חסידו הרבי – השומע לכל מוצא פי הרבי בשלמות, וכבר היה בטוח כי מש ישוב לביתו מפלי אהטרק ללכת אפילו לצוד 'אדראס' (כינוי לכתובת מחלקי הצדקות) אחד.

ההיצו לבית הצעיר, אולל לפניו את כל מצבו, ולאח"כ הוציא את מכתבו של הרבי, ולתדהמתו, הצעיר קרא את המכתב בקריאות צלולה, לא קט ולא נצ רק לבסוף הצניק לו כמה פרטות שחוקות כדי לזאת ידי חובתו ותו לא מיד'... החסיד לא האמין למראה צניו, וכי יתכן שנאיד גדול כזה יתנה כק, וכבר כמצט שמחתו הצרה בו, אלא שאנ נזכר מדברי רבו – והחל משנן למצונו, איש זה אינו כתוב ברשימה של מצפה... איש זה אינו כתוב ברשימה של מצפה...

וסוף דבר היה שהקב"ה סיבה באמת שהוא השיג את כל הסכום הנדרש לו, מכוח שניון האמונה באופן חלק.

ומסיים עלה הרה"צ שליט"א: ולדין ייאמר, פעמים שהאדם מהלך בעולמו של הקב"ה מלא טענות כרימון, זה לא עוזר לי וזה רודף אותי וכו', ידע שכמו שיש רשימה בה מופיעים מי יעזור לו כיו"ב ממש יש 'רשימה' בה מופיעים מי יפריע לו ומי יזיק לו, אבל, הכל הכל יקרה לפי הנכתב ברשימה של מעלה, לא האדם מחליט אלא יושב בשמים הממלא את הרשימה בכיבוך.

וכך אמרו דורשי רשומות 'מכה' ר"ת מסבב כל הסיבות, כמו כן 'מכה' ר"ת מלך כל הארץ, לרמוז,

שבאמת אף אחד לא יכול להזיק, ולהודיע שלא יבושו לעולם ולא יכלמו לנצח כל החוסים בו ית'.

**כד דאס הייסט נאך אַ חסִידִישער
ונבערמאן**

והרה"צ הגרצ"מ זילברברג שליט"א מביא מעשה שהיה אצל **אחד מהמקורבים הדולאים ביותר של ר' שלומקה זוויעה'לער זי"ע, שהיה אבא א דצרה'וויבאנער תלמיד חכם** (תלמיד חכם חשוב מאד), **היה מספר שפנות אברכותו היה כמה שנים שקרוב משפחה מחוץ לארץ עלה לו בקביעות סכום כסף בכל חודש, וכך היה יכול לשבת על התורה ואל הצבודה.**

לאחר כמה שנים כתב לו הקרוב משפחה שמפסיק לשלוח אליו הסכום כסף, וכאשר קיבל המכתב סיפר הדברים בצער לר' שלומקה זי"ע, והוסיף לומר בצער שמתוך כותלי המכתב ניכר שסיבת הדברים הוא מחמת שאדם אחד סיפר לשון הרע אליו לאותו קרוב משפחה ואל כן הפסיק לשלוח לו כסף.

וכך דיבר בצער לפני ר' שלומקה על כל המצב שאל ידו משהו סיפר אליו לשון הרע נאדם איבוד כנסתו הדלה, ומצבו דחוק מאד מאד, ור' שלומקה שמע את דבריו בצער גדול ולא אנה לו כלאום רק צער לו ונתן לו סכום האון.

כצבור כמה ימים הלך יחד עם ר' שלומקה זי"ע לאיזה מקום, ובדרך דיברו על אמונה ובטחון, ובתוך הדברים סיפר האבא לר' שלומקה צובדא דהוי אצל אחד מהאונים והצדיקים זי"ע שהיה בדורות קודמים והיה בעל מופת גדול, שפעם אחת היה יהודי שקיבל מכה חזקה מאד ואל ידו זה היו לו פצעים גדולים, ונצעה עם אינפסקשן (זיהום) גדול, עד שהיה על סכנת נפשות ממש, וכאשר

בוודאי בשעת הגזירה לא היה רצוי כלל לרוב אחיו אשר כולם השתחוו להמן, ורק מרדכי לבדו לא יכרע ולא ישתחוה ובגללו יצא הגזירה הנוראה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים טף ונשים ביום אחד, ובוודאי באו בטענות אל מרדכי אתה המתה את עם ה', בעיקשותך ועקשנותך שכן אינך נדרש להשתחוות כלל להמן,

אך זאת הינך צריך לעשות שלא לישב דווקא בשער המלך, שהרי אין שום מצוה לישב שם, ובמטותא מינך קום בוא אל חדרך שתה בבקשה כוס מים, וקח את תרופות ההרגעה שלך, ועשה שם כטוב בעיניך, רק אל תגרום לכליה של כל ישראל רח"ל, והוא היה עונה להם כי הבורא ית' לבדו בידו להועיל ולהעניש ח"ו לא הוא ולא המן יכולים להרע בפי הוא זה לאף אחד, והם בוודאי רטנו עליו בכל מיני נוסחאות כמו מגלגלין חובה ע"י חייב, והרשות נתונה ביד בעל בחירה, וחובת ההשתדלות, ו-מען רעדט אן דעם, וכנהנה וכנהנה, אבל כל זה איננו מזוי למרדכי הדבק באמונה שלימה,

**כג) להתוודע ולהגלות כי הוא לבדו
מלך על כל הארץ**

והנה לבסוף ראו כל אפסי ארץ שמרדכי יצא מלך בלבושי מלכות יהודיע ולהוידוע שלא יבושו קווי ה' ולא יכלמו לנצח כל החוסים בו, ולזה נתכוון יוסף ברמזו זאת לאחיו לאמר הביטו וראו שאף אחד לא יכול להרע בפי הוא זה לזולתו, ומה לכם כי תבושו ותיכלמו מפני, אחר אשר כלל לא אתם שלחתם אותי הנה כי אך ורק הא' ית'.

ובזה יתיישב היטב גם הקושיא שהקשו המפרשים על תירץ הגמ' שרמז רמז להם שעתידי לצאת הימנו מרדכי, שלכאורה תרצת השמלות, אבל עדיין תיקשי שלוש מאות הכסף, ולהנ"ל ניחא, שתחילה נתן לו השלוש מאות כסף בכדי להראות שהוא מאמין באמונה שלימה שאף אחד לא גרם לו שום נזק מכוון הקנאה, ולתוספת חיזוק ובהירות האמונה הזאת הוא אח"כ ועשה הרמז למרדכי הצדיק אשר אז יראו עין בעין

של יין לא ילא מהכוס, והיה התגלות עומוה של 'הסבבות אל לבבך' ש'אין עוד מלבדו', והמתבונן בעובדא זו כראוי יגיע להתפעלות והתרגשות עצומה עד היכן הדברים מגיעים עד איזה דרגא יכול להיות 'והשבות אל לבבך' כי אינו שבשמים עשה טבע חזק שכששומעים קול כזה רועדים מאד מאד אבל המוח שליט על הלב של האלטער הביא מצב מאד מאד של 'והשבות אל לבבך' ש'אין עוד מלבדו' עד שלא אז כלל וכלל ואפילו טיפה של יין לא יצא מהכוס.

ואף שכולנו מתפללים על חסדים מגולים וכולנו יודעים שהעובדא הזה הוא מדריגה עצומה מאד מאד מכל מקום יש מזה חזוק ומוסר השכל למעשה ממש להשתדל להתעלות ב'והשבות אל לבבך' שנחיה יותר ויותר עם המציאות האמיתית של ה' אחד' ושל 'אין עוד מלבדו' ועל ידי זה יהיה יותר ויותר מצב של ישוב הדעת והשתוות ושלוות ומנוחת הנפש אף כשיש באמבעלעך וכדומה.

כו) פצצה עוצמתית פנימית

ואיתא דיש בחינה של באמבעלעך (פצצות) מבחוץ ויש בחינה של באמבעלעך מבפנים, דהיינו שיש הרבה מצבים וענינים שיכולים להביא הטרדת הלב וכדומה שהם בחינה של באמבעלעך מבפנים שנופל פתאום ויכול להביא בלבול או חלישות הדעת או הטרדת הלב וכדומה ובלי מצב חזק מאד מאד של 'והשבות אל לבבך' על 'אין עוד מלבדו' יכולים להתבלבל מזה, אבל על ידי מצב חזק מאד מאד של 'והשבות אל לבבך' זוכים יותר ויותר לישוב הדעת והשתוות ושמוחה ושלוות ומנוחת הנפש בכל המצבים ובכל הענינים.

וכמו שאם יש באמבעלעך מבחוץ זה מדריגה עצומה מאד מאד שעל ידי 'והשבות אל לבבך' ש'אין עוד מלבדו' נשארים בהשתוות חזק מאד מאד והבאמבעלעך אינו עושה שום רושם כלל וכלל כמו כן אם יש באמבעלעך מבפנים זה מדריגה עצומה מאד מאד להישאר בהשתוות חזק מאד מאד על ידי 'והשבות אל לבבך' ש'אין עוד מלבדו' ועל ידי זה הבאמבעלעך לא יעשה שום רושם כלל

היהודי הניצ אל אומו צדיק, ציוה הצדיק להביא לפניו מסמר עם הרבה חלודה, והצדיק הוכיח חלק מהחלודה מהמסמר וציוה להשיט את החלודה על הפצצות הפתוחים, אף שבדרך הטבע חלודה סכנה גדולה הוא לפצצות פתוחים, ומיד היה ליהודי פלימות הרפואה.

וכאשר סיכר המקורה של ר' פלומקה לייצ את הדברים האלו לר' פלומקה, האט איהם ר' פלומקה עצמאן [שלא כדרכו] דאר א שארפצ פסק (אמר לו ר' שלומקה תוכחה חריפה מאד)

וכך אמר לו כאשר היהודי מחוץ לארץ כתב שפסיק לפלומח לב סכום כסף, היית מלא צער, וסיפרת לפני נארישק"טן (דברי הבט) שפלוני אלמוני אסט בכך מחמת שסיכר עליך לפון הרצ, עם דמיונות וחלומות שמישו יכול לצעות משהו, וצכשו מדבר אתה דיבורים כאלו של איין עוד מלבדו' ואין שום טבע בעולם כלל ואיניו שפמיט מביא רפואות למצלה מן הטבע, השעה שאתה הצצמק יש לב טענות ותוצאות וצצר וצמח נפש וחלישות הדעת עם דמיונות שאחרים צלו לב אינה רעה, והפסיר ר' פלומקה לומר שארפצ פסק (דברי תוכחה חריפים) 'און דאס הייסט נאך א חסיד'עצר יונדערמאן' (וזה עוד נקרא אברך חסידו).

כה) לא זה ולא נד במאומה

כי מי שחי באמת עם אמונה שלימה ותמימה כי הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים אינו מאבד עשתונותיו אף פעם והנני מעתיק בזה מש"כ הגרצ"מ שליט"א- ידוע עובדא דהוי אצל האלטער מנוכח הרקוד זי"ע שפעם אחת כשאחז הכוס של הדלה בידו והיה מלא עם יין והיה מוכן להתחיל הדלה נפל בצאמצע (פצצה) נוראה בחאר הבית וכולם רעדו מפחד והתלמידים שהיו קם שמו לב שהאלטער לא אז כלל וכלל ואפילו טיפה אחת

**הזמן על החתן הצעיר והפלאים מאד מאד
ההשתוות הצומה של החתן הצעיר של
הצופדא לא צפה צליו רוסט כלל וכלל
ולא הפסוק כלל וכלל מההתלהבות של
הקידוש ולא התפלפל כלל וכלל ולא
נטרד כלל וכלל אפילו לרע אחד רק
המשיק בהקידוש כאילו לא קרה כאן שום
דבר.**

זה עובדא של באמבעלע מבפנים שלא עשה שום רושם כלל וכלל משום ה'השבות אל לבבך' שיצין עוד מלבדו ואף אחד אינו עושה שום דבר כלל וכלל רק הכל מאבינו שבשמים וכמו שיתבאר בעזה"י לקמן שאם זוכים ל'השבות אל לבבך' שיצין עוד מלבדו ממילא יש השתוות וישוב הדעת ושלוות ומנוחת הנפש בכל מצב ומצב ושום באמבעלע מבפנים ומבחוץ אין עושה שום רושם כלל וכלל.

ויש בחינה של הגדרה שאצל העובדא של הכוס של הבדלה של האלטרער מנובהרדוק זי"ע היה מדריגה עצומה של 'מוח שליט על הלב' שלא יצא טיפה של יין על ידי באמבעלע גדולה מבחוץ ואצל העובדא של הכוס של קידוש של האהבת ישראל היה מדריגה עצומה של 'מוח שליט על הלב' שלא יצא טיפה של ישוב הדעת על ידי באמבעלע קטנה מבפנים.

כזו פרי קפידתו של השינאוור רב

וכך אומר מרן אדמו"ר שליט"א מוידניץ בן היא דרך הצדיקים, במחיצתם ראו תמיד איך שבכל עת ומצב שלטו בעצמם ולא איבדו עשתונותיהם. אדרבה, בשעת ניסין של רוגזה וכעס, הכירו כולם כי אנשי קודש המה, וכך הוא מספר-

**הוי צופדא בהיות לקני הק' ה"אמרי
חייט" זי"ע בטריא, בהיכנסו לביקר
בית-הכנסת של חסידו סדיאורא ביורי,
הראה הרה"ח ר' מנדל ברנדאוויין זי"ע
לצוקיה"ק על שם ביהמ"ד, לכן מופלא,
כי יהודי זה נולד מקפידתו של הרה"ק
שינאוור זי"ע...**

וכלל, כיון שיצין עוד מלבדו ואף אחד אינו עושה שום דבר כלל וכלל רק הכל אך ורק מאבינו שבשמים.

והוי עובדא של באמבעלע מבפנים אצל האהבת ישראל זי"ע שיחונתו האמרי נועם זי"ע הפליג מאד מאד בהמדריגה העצומה של השתוות שנתגלה בעובדא זו שהיה בחינה חזקה מאד מאד של באמבעלע מבפנים, והמתבונן בעובדא זו כראוי ונכנס לתוך המצב יכול ליקח מזה מוסר השכל עצום מאד מאד למעשה ממש על הרבה מצבים וענינים.

**והכי הוי צופדא, האהבת ישראל זי"ע
כשהיה אצל השוור (ח-תונה) זי"ע בשבת
קודש בפעם הראשונה אחרי החתונה [והיה
אז חתן צעיר מאד] התחיל ההייליג צקידוש בלי
שבת קודש עם התלהבות צומה מאד
מאד כדרכו בקודש ואף שצד צומה מאד
יתראה ההתלהבות בחוץ באופן בולט
שום כבודו של השוור מכל מקום
החזיק הכוס עם אצבעות ידיו מן הצד של
הכוס כמנהג אביו הקדוש זי"ע ולא על
הכף של היד כמנהג חותנו הקדוש זי"ע,
והיה שם אמר רבה מאד שהיה אז צעיר
מאד וחריף מאד והוא סבר ששום כבודו
של השוור היה צריך להחזיק הכוס על
הכף של היד כמנהג של השוור ולכך
באמצע ההתלהבות של הקידוש לקח
הכוס מידו של האהבת ישראל וסיבה היד
של האהבת ישראל והניח הכוס על כף יד.**

**ואף שנה היה הרבים והאהבת ישראל היה
אז חתן צעיר וכלל הצופדא נצפה באופן
של בניין גדול מאד לאהבת ישראל
כאילו שאינו מכבד להשוור שלו [וכאילו עשה
כאן כזה עולה גדולה שצריכים לתקן את זה באמצע הקידוש
ובאופן כזה] ואפילו ששם צפה טבע
שמציאות כזה יכול להביא הטובה בלב
והרעה של הלב והפסק וכדומה מכל
מקום האמרי נועם הציד שהסתכל כל**

ונשגב, ועל כן בשעה זו שהיה איזהו מצב של נסיון כל דהוא של קפדנות וכדומה נלפי המדרגה הקדושה של השיטאווער רב] והתגבר על זה ביקש להמשיך עליו ישועה למעלה מן הטבע, היות שהיה אז עת רצון נשגב מחמת העבודה של ה'מעביר על מידותיו'.

ב) להביא פרחים למלשין הנקלה

כה סיפר הרה"ג ר' אריה שכטר זצ"ל אבי צ"צ ואמי צ"ה היו אנשים מיוחדים מאוד עם בצנינוי יבין אדם לחברו' ולם בצנינוי יבין אדם למקום'. בעת השואה הם שהו בהונגריה שם לא עלטו אל הרשעים הנאצים ימ"ש, אולם הייתה להם בעיה שהם לא נולדו בהונגריה, ועקב כך צמדו בסכנת מירוש. הייתה לו סכנת נפשות, כי מחוץ לאבול צמדו הכן רוצחים, שרק חיכו לקורבנות חסרי הסנה. לכן הם נאלצו לזייף מסמכים, במטרה להוכיח שבכיכול נולדו בהונגריה. ברט, אחד ממתחריהם בצסקי הטקסטיף וההנצלה, הלך והלשין עליהם שהם לא ילידי הונגריה.

הוכי יכלו להתרשט על אולם אדם רע מצללים, שבעללו ירשו אותם ואת ילדיהם מצבר לאבול, למקום סנה שבו עלולים חלילה להירצח! אולם בסוף התברר שצקה ההלשנה הזאת, שהייתה נראית בשעתה כאסון, ולרמה לסיילוקנו מהונגריה, לא נספנו פסאה. אם כן, היינו אמורים להביא פרחים לאולם מלשין נקלה... בעלות זאת יש כיום משפחה צננה של תלמידי חכמים ויראי ה', וביניהם כמה מנדולי הדור.

כט) ויתור על כרטיס לחיים

ובדבר הזה היה מעשה ב' פעמים עם אאזמו"ר הרה"ח ר' אברהם יהודה ורטהיימר זצ"ל כפי שהוא סיפר זאת בעצמו בקונטרס אשר בה רשם את דברי הימים שעברו עליו בימי השואה למען

סיפר אל אולם לקן לזקיה"ק: כאשר ביקר הרה"ק משינאלול הטבריא, הביע את רצונו להתפלל בבית-המדרש זה, וכמו כן לטבול במקוה. אולם תנאי התנה הרה"ק, שירוקנו תחילה את המקוה וימלאוה מיט זכים וטהורים, ואשים לא יטבול בו לפניו. עשה השם כחלוה, אבל תמה בלבו על הציווי המונה, וחסה בלבו:

וכי אם יטבול מישהו, ירשים בכך הרה האורח? ועד מהרה החליט לנסותו - קפץ למקוה בעצמו... הוא עלה לטבול, ויבש עצמו מצט, וקרא להרה"ק שיכנס, כי המקוה מוכן...

לא חלץ אלא רעצ קט, והלה נחרד לקול קריאתו של הרה"ק, אשר שאלו בתקיפות: 'אמור נא לי, מי טבל במקוה - לפני?' בראש חפזי, כשארכובותיו דא לרא נקשו, הודה השם שידו היתה במצף.

'כך - נתן עליו הרה"ק קולו - אמור נא לי, האם יש לך ילדים?' והלה השיב בעלילה.

'אם כן - אמר הרה"ק - הריני מברכך, שלשנה הבאה תפקד בהן זכר' - וסיים השם המספר בפני זקיה"ק: 'אני הוא אולם בן, שנולד מאולם הברכה!'

זהו פני זקיה"ק לשמע הסיפור הנפלא, והעיר: 'היטו וראו, עד היכן מיצה כבישת המידות! כלו היתה הקפידא של השינאלולר רב!...'

והגרצ"מ שליט"א מפרש עובדא זו באמרו שאף שמוכן שאין השגה בכל זה מכל מקום כל תנועה של צדיק זה לימוד לכל יחיד מכלל ישראל כדאיתא, ואחד מהביאורים בזה שהשינאווער רב זי"ע ביקש לברכו דוקא באותה שעה, כיון שבשעת התגברות על קפדנות וכדומה יש עת רצון נפלא

לו יתן למכרו לחי, וכאילם לא יפתח פיו

בין אנשי המחבוא שהובאו הנה, היו הבחור ישראל הרלינג ור' מנדל שארף. חקרו ודרשו מהם להגיד, מי היה הראש והמארץ שפלו. הרביצו בנו מכות אכזריות, אך ב"ה עם זה צבר קיבולו מקום בצלילית בית, היינו שם כמה ימים ולאחר מכן יצא כרוז שצא אלף ואלף בצלילי המקצוע להרעם במשרד, כגון בנאים ומסגרים וכדומה. אני נרשמת עם כן, היתה שמועה כי אלה לא ילכו לאושפיץ, אלא ישארו פה בקירבת מקום לצבודה. בסך הכל היינו 14 איש "בצלילי מקצוע", כשאני בתוכם "הבנאי"... היה לי קצת ידיעה בזה.

בבוקר השכמ רצש כל הגיטו - לקום. הוכרז בקולף קולות, שמי יוצעה נסיון לברוח, אחת דתו למות. 14 האנשים נקראו בנפרד, נישמתי להצטרף לקבוצה הזאת ולפתח קפץ אחד היהדים המחנה ותפס את מקומי בתור בנאי, [כמדומה לי שיש me א. ממהיפיאלין]. חברי יצרו לי שארצר אצל הסטאפו ואמסור להם כי אני הוא הנרשם ברשימת בצלילי המקצוע כבנאי, אבל אני לא רציתי, מאחר ולא ידעתי אם זו הדרך הטובה יותר; ומאי חזית דדמא דידק סומק טפי?

כמה לא חלי ולא מרגיש האי גברא רבא בחסיחו לפי תומו מעשה זה את גודל המעשה, הן ידוע ידע היטב מה משמעותה של ויתור זה, דהיינו שיקחו אתו לאושוויץ רח"ל אשר כל באיה לא ישובון כי נלקחו שמה אנשים טף ונשים להשמיד להרוג ולאבד רח"ל, והנה הוא זכה כאן בפייס בברטיס לחיים, והלה עומד עליו ולקח ממני את הזכות לחיים רח"ל, מ"מ מחמת ספק חזקה עליו גזירת הבורא 'מאי חזית דדמא דידך סומק טפיל והוא מתחזק מכח האמונה שהאדם אף פעם לא יודע איזו דרך טובה יותר בעבורו, ומקיים בנפשו 'ניפלה

ספר תהילות ה' ולמען ידעו דור אחרון את גודל הניסים והחסדים שעשה הש"ת:

ביום ה' סיון, יומא דהילולא של הסבא קדישא בצל ה"אהבת ישראל" לצוק"ל, החל ה"מפוח" הראשון מדרום-וורדיין לאושפיץ - - - בקרנות רכבת המשמים להצברת בהמות וסחורות, עם חלונות קטנים מסורטים ברזל, הובל עם ה' לסיא צלמות, בצבור החטא היחודי היהודים המ; שמה מסרו נפשם והחזירו פקדונם ליוצרים מלינים מאחינו בית ישראל הי"ד.

אני וחברי נשארו במחבוא וחיכינו לישועת ה'.

לא ארכו הימים מאז הצבירו את כל היהודים מהגיטו למחנות המוות, והתחילו הנאצים בחיפוש אחר חיפוש אחרי חפצי וחמודות היהודים, ומאחר שהיינו הרבה נפשות בבונקר ואויר צח לא היה, הרגישו הרשעים בהבל היוצא החוצה כי נמצאים כאן יהודים והתחילו לפרוץ לתוך המחבוא. הצלנו אותנו והצמידנו כשידינו למצלה ופנינו אל הקיר, תוק איום כי לא נראה יותר את אור השמש - -

לאחר כמה שעות הוצברנו תחת שמירה כבידה ל"אשי גיטו" שבחלקה האחר של זרוס וורדיין, שם היה הגיטו לאנשי הסביבה בו נמצא עם כן כבוד קדושת אדמו"ר מסקלדיק ז"ל. באנו לשם צרומים מכל, בלי מלבושים ראויים לשמש, חלק מאתנו היו יחפים, בלי נעליים, וחלק בלי כובע או מציל, ללא מזון וללא ספר. שם צעו לנו חקירות ודרישות וצינו אותנו.

ווי האלט מצן שוין דערנאק! (הלוואי כבר היינו
 אחוים אחרי...), אמרנו ווידוי יחד עם ישראל
 הרציני, שואף משה ראטה, ודוד
 אינראצף. היה שט בקרון טס ר' דה בריס
 רפפורט שחי כיום בארה"ב.

בלילה הראשון הצענו לדברינו. חברי
 שואף משה ראטה ממוקא וישראל
 קויפמן מוילחוביץ נדברו ביניהם לברוח
 מהרכבת וחפשו צה איק אפשר לפתוח
 חור בקרון ולקפוץ החוצה. היה צמי כלי
 פריצה, אותם לקחתי בכולנה תחילה
 להשתמש בהם לצת הצורך. היו שט ר'
 זלמן שכטר ולזאתו עם שפצת ילדיהם,
 אמרה לנו האשה אט כי יודעים אנו
 להיכן אנו מובלים הרי אדע חושב אולי
 בכל זאת... וביקשה שלא נפער חור
 ברכבת, שכן יהרצו את הנשארית על
 שהרשו לצעות זאת. שאלנו אט תסכים
 שנקפוץ דרך החלון הקטן, והסכימה, שכן
 אז יוכלו הם לומר שלא ראו וכדומה.

לב) הבריחה

בלילה הראשון ברכבת המובילה
 לאושפיץ, חיפשו את חבילותינו, דהיינו
 התפילין, הראלזף ודפי האמרא ולא
 מצאנו מחמת הצפיפות - יותר מחמישים
 איש בקרון אחד. החלטנו כי בלי החבילה
 לא נקפוץ מהרכבת.

ביום השני הצענו לטבול ציר קאסוי,
 נסענו עוד כפרת ארץ, שט נמסרנו כלי
 לידו הארמני, ואילו ההונאריט שלוו
 אותנו חזרו.

כדאי להזכיר, שבכל תחום הונאריה, לכל
 תחנה שהצענו וביקשנו דרך החלון מיט,
 נענינו בבוז ובהרבה מקומות נזרקו
 אבנים לתוך הקרון - - - ימח שמת
 ולזכר, תבוא רצתם לפניך, ריבוננו של
 צולט!

נא ביד ה' הטוב. ואכן אין אדם שומע לי ומפסיד
 זוכה לצאת מגיא צלמות ולחקים בית יפה בברם
 בית ישראל [הבה נא לא נדבר על גליון זה וכותבה
 שיצאו ממנו]

חזרתי אל הצליה, בצוד שעות ספורות
 אנו צומדים לצאת לדרך המובילה
 למסיפת הפרלז. לא היה לנו שום חפץ
 אישי להכין; היתה שט אחותו של חייט
 גדליה רוב והיא תפרה לנו שקיט קטניט
 מסדין לבן; היתה שט אמרא ברכות
 וחילקנה לכמה חלקים וכא אחד מאתנו
 לקח בשקו קובץ דפיט, תפילין וחבילת
 אבקת ראלזף להשרת שיצר - זאת היתה
 כל הצידה לדרך שהיינו יכולים להכין.

נצמדנו הסורה מוכנים לקראת הדרך
 לתחנת הרכבת, שט בסביבה חיכו לנו
 הקרונות שבכל אחד מהם מונחים כמה
 כיכרות לחם...

לא לא לאבד את הדעת ברגע
 האחרון

הצענו לתחנה, צלינו לקרונות כצאן
 לטבח יובל, התקשרנו אנו החברים בינינו,
 לבל נפרד איש מרעהו. דיברנו עוד
 בהיותנו בטיטו על כק, בהיות כי ידענו
 מה שמצפה לנו. ברוק שאול אמר תמיד
 שצריכים רחמים גדולים שלא נאבד את
 הדעת ברע האחרון וסנמות כיהודים.
 הוא אמר כי צריכים התחזקות גדולה
 להיות בחברותא טובה עד זיבולא
 בתרייתא וכק נוכל למות כמו יהודים -
 -

נסענו הקרונות והרכבת מתחילה לזלו,
 שבקנו חייט לכל הרשעים ההונאריט ואילו
 אורלנו אנו - כאורף היהודים, להרע
 ואבדון - - - היה שט בנו הפחור של ר'
 יודף שוט, הוא התפלל כל הזמן
 בבכיות ובתחנונים: אוי ריבוננו של צולט,

למטה והט אחרי - - - - - ופ"ה שלא היתה לנו שום תקלה והחביאה עם התפילין וכו' אתי על צדי.

בין יצר צרות ונהר לורט מצאנו את עצמנו על הקרקע; באמצע צוברת מסיבת הברזל, מימין ציט ומשמאל מיט חייט. כמה מטרים הלכה צומד בית קטן סמוך למסיבה, כפי שמצטי ביציבה, על כל מצבר של כביש על המסיבה ישנו בית קטן, שט ער השומר.

והנה לפתע, תיכף אחרי הקפיצה נצמדת הרכבת - - - פתחנו במנוסה אל היצר פנימה, אך כעבור כמה רגעים נצה הרכבת הלכה ונצלמה. לאחר המלחמה, כשנפגשתי עם ר' דב רפפורט והיה מלא שמחה, סיפר, כי אמנם תיכף לקפיצתנו נצמדה הרכבת וכך זמן היותו במחנה הריכוז חשב שהוא רוצה לחיות בכדי להודיע מה קרה אתנו...

אותו היום שקפצנו מהרכבת ל' תמוז היה, יום הזכרון של לקנתי אם אבי אשת לקני ר' מרדכי, מרת מרים לאה בת ר' צבי הנקרא ר' הרש"ה הווארדר צ"ה. למדנו קצת מנינות לציילוי נשמחה.

הלכנו והסתובבנו בתוך היצר מבוקר עד בוקר שני. באותו היום לא היה לנו שום דבר לאכול, ליקטנו איזה פרי קטן, אולי תות-עדה, אבל כמעט שלא בא אל פינו כלום, ציניו תכנית שלמחרת היום נכנס ליצר, שם אולי תזדמן לנו יסועה.

לבג ורווח תשימו בין עדר ובין עדר

היינו שלשה בחורים, שמואל משה ראטה, ישראל קויפמן ואני, נדברנו בינינו שבוואנו הצירה לא נלך יחדיו אלא מרוחקים לה מזה כחמישים מטר, כפי שנאמר ביצקה אבינו: "ורווח תשימו בין

בקרונ היה אחד בשט זינאר מציר ארוס- וורדיין, איש מכובד שהתעסק בצרכי אחינו שברחו מפולין להונגריה ואם התעסקותו צמחה ידע את סיפוריהם ותחבולותיהם בהרפתקאות שצברו עליהם. לדבריו, עלרו הרבה לבורחי פולין, תושבי ציר פרשוב שבצ'כוסלובקיה, כך שאם הדעתנו לקפוץ מן הרכבת, כדאי להמשיך עד פרשוב.

הרכבת המשיכה בנסיצה כל היום השני ואילו הליכה נצמדה בתחנה כלשהי. כך צמדה כל הליכה, ואנו, מבלי לדעת שהננו סמוכים לפרשוב, רצינו לקפוץ החוצה, אך היו שם יהודים שאינם מאנשי פולין שלא הניחו לנו.

לפנות בוקר נרדמו האנשים, הבוקר אור והרכבת לזה ולאחר דקות מספר נראה לפנינו השלט של תחנת פרשוב... התרשמתי מאד, כי אותה אנחנו מבקשים, לחשתי לחברי: תיכף צריכים לקפוץ... אך חברי אמרו: נחכה עוד... צייתי כמעט בתקיפות לשמואל משה: לזו הצידה מן החלון, אם אין אתה רוצה לקפוץ תן לי ליצעות זאת!.

ניאמתי לחלון וניסתי לתחוב את ראשי החוצה בין שני פסי סורטים - מיאדותי ידעתי שבמקום שהראש יוצא יוכל כל האוץ לצאת, שמצתי זאת מלקני ר' מרדכי זצ"ל תחבתי את ראשי מבצד לחלון והוצאתי יותר ממחצית גופי החוצה, אך מאחר ולבשתי סוודר, נתקצתי בחלקו הצליון של האוץ, ביקשתי שימשכני ויחזירוני פנימה, השלכתי מצלי את הסוודר ושם פצע יצאתי...

והנה ב"ה אני צומד תלוי בחוץ, נאחז בידית הדלת החיצונית ומחכה שסט חברי יצאו, כשראיתי שסט הם יצאו, קפצתי

שְׂעוּמָה בְּבֵית רֹאה רַק אֹתָם וְאִילֹ
אוֹתֵי אִינוֹ רֹאה.

פתאום שומע אני קול קריאה: "הֲלוֹ!
הֲלוֹ!" ואני רואה שני חמרי סוּנִים אֵל
הבית ושואל מה נוצץ בי מִטֹּ
כאומר, הסתלק מכאן . . . אל
נתפרדה החביבה; השניים נתפסו על
ידי הנאצים או שלוחיהם ואני נותרתי
על־מוד, לבדו, בלי חברים, בלי
מלאושים, בלי כסף ומבלי לדעת את
השפה, לדבר עם מישהו.

הנה שוב עמדה לו זכות הויתור שויתר לחבירו
שפחד להיות האחרון, וזו שגרמה להצלחתו.

וכאשר נחדיר היטב במוחינו וליבנו האמת הזאת כי הגזרה אמת והחריצות שקר, וכן
שהתועלת והנוק אינם ביד נברא ולא ביכולתו מבלתי גזירת הבורא ית' ממילא נוכל לבוא
להכרה כי אז נשכיל לדעת גם ש-

הכל טוב והכל דבש, רק היה בשמחה ותראה שהכל מסתדר

והייתי אומר שיתעני הקדוש ברוך הוא מיתתך,
עכשיו שעודך חי לא אמות לאל פעם אחת הנה
כאן נראה שמיתת יוסף היא סיבה שבגללה הוא
יהיה נענש לעתיד על זה והראיה לזה הוא
שנסתלקה שכינה ממני, והייתי אומר שיתעני
הקדוש ברוך הוא מיתתך, דהיינו שמלבד היות
מיתת יוסף סימן על העבר שהוא ראוי ליענש
בגיהנם - ובכ"ש בפר' וישב- הנה זהו גם סיבה
חדשה שעל זה עצמו הוא ייענש עוד, והא ראיה
שהרי בגלל התביעה שיש עליו על חטא זה
נסתלקה הימנו השכינה,

עוד כותב המהר"ל בגור אריה, בפרשת וישב על
הפסוק שקמו כל בניו ובנותיו לנחמו וימאן
להתנחם, ואין לומר כי יעקב לא רצה בנחמו
כלל, כי היה זה חס ושלוש מדה גרועה - אלס

עֲדָר וּבֵין עֲדָר" (בראשית ל"ב ט"ז). יִשְׂרָאֵל
קוֹיָמָן יִדָּע קִצְתָּ זְכוּת וְהִלָּךְ הוּא
הִרְאֵנוּ, אֲנִי הֵייתִי הַשְׂנִי וְשִׁוּאֵל מִשֶּׁ
הַפְּעִישׁ.

זה האחרון לא מר על מרחק של
חמישים מטר והתקרה יותר, מאחר שחזר
לבא ינתק מאתנו, לפיכך החלפנו
מקומות, כשהוא השני ואני האחרון
הצלנו לתוך הציר פרסו, מתחילה הרחוב
הינו ישר, ובאמצע עורת התים ויציאת
אחד מן השורה אל הכביש והרחוב
מתעקף.

שני חמרי כבר הציצו מול הבית ה'וצי
מהשורה, כשאני עדיין מאחורי הבית, כך

לדו שלושה ראיות מוצקות שהיו
ליעקב אבינו שהשיית רוצה
להענישו

הנה מצאנו שלוש ראיות שהיו ליעקב אבינו
שהוא עתיד לרדת לגיהנום ה', בראשונה כתב
רש"י בפר' וישב עה"פ כי ארד אל בני אבל
שאולה, מדרשו גיהנם, סימן זה היה מסור בידו
מפי הגבורה חס לא ימות אחד מזני בחיי מוצטח
אני שאינו רואה גיהנם, וכיוון שסבר שטורף טורף
יוסף הבין והסיק מכך שזה סימן שהוא עתיד
לרשת גיהנם,

ובפרשתנו ויגש כתב רש"י עה"פ ויאמר ישראל
אליוסף אמותה הפעם אחרי ראיתי את פניך כי
עודך חי - מדרשו סבור הייתי למות שתי מיתות
בעולם הזה ובעולם הבא, שנסתלקה שכינה ממני,

שאפשר לו לקבל תנחומין ולא לזה, אלא מעצמו היה כך שלא היה לו קבלת תנחומין, שאין תנחומין על חו. והיה סבור כי בשביל מיתתו ישלוט גיהנם בו חס ושלום, לכך אין נחמה לו, שהנחמה הוא לדבר שכלה – ודבר זה עדיין לא כלה.

הנה שלוש ראיות מוצקות לו ליעקב שהוא חוטא ועתידי ליענש על כך בגיהנם, א' שמת בנו בחייו, ב' שנסתלקה ממנו שכינה, ג' שליבו ממאן להתנחם.

לה לבסוף איגלאי כוילתא שהכל טעות מעיקרא

הנה פשוט הוא שאין לנו השגה כלל ביעקב אבינו ע"ה אולם יש בזה מוסר השכל לנו, שהנה לבסוף איגלאי מילתא שיוסף עודנו חי וממילא נפלה הראיה הראשונה שכן לא מת בנו בחייו, וממילא מובן גם שלא ייענש על זה עצמו, והסיבה שלבו מיאן להתנחם אינה כמו שחשב שזה בגלל שעדיין לא נסתיימה הצרה אלא להיפך בגלל שלא התחילה הצרה כלל ואין מקבלין תנחומין על החי,

לו למה באמת נסתלקה ממנו השכינה

ורק נשאר צורך להבין למה באמת נסתלקה השכינה ממנו כל אותן כ"ב שנה, אחר אשר ההסבר שסבר יעקב שזה בגלל שיש עליו חטא של מיתת יוסף נפל שהרי חי הוא, ובאים חז"ל בפסיקתא זוטרותא על הפסוק ותחי רוח יעקב אביהם. ומסבירים לנו, הוא שאמרו רז"ל אין השכינה שורה לא מתוך עצלות, ולא מתוך עצבות, אלא מתוך דבר שמחה, וכן הוא אומר והיה כנגן המנגן ותחי עליו רוח אלקים, וכדאי' במס' שבת (דף ל"ג) ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עלילות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטולים, אלא מתוך דבר שמחה של מראה, שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותחי עליו יד ה' דהיינו שהסיבה שנסתלקה שכינה הוא רק בגלל צערו של יעקב, באומר שבאמת אין באן

שום בעיה שכן באמת יוסף חי ולא טרוף טורף, ובוודאי שאין לך שום חטא ואשמה במיתה אשר לא הייתה, וכל הבעיה היא רק שנדמה לך שיש בעיות וזה גורם לך להצטער.

והחי ייתן אל ליבו גם אם נדמה לו חלילה שאפגוני חבלי שאול, והגיעו מים הזידונים עד נפש, ונדמה לו שהשי"ת כועס עליו ורוצה להענישו, הרי שעליו לדעת שהכל דימיון שווא ושקר, והאמת שאין שום צרה וצוקה, ורוצה ה' בו ובעמו ושש ומתפאר בו בעוז ותעצומות, וכל הבעיה היא רק שנדמה לך שיש בעיה וחטא ותביעה ושה' כועס עליך ואתה מצטער על זה ושרוי בעצבות.

לכן התנער אחי מהתפלש בעפר העצבות והיאושו, ושמה עצמך לכבוד בוראך ועבוד את ה' בשמחה ואז תראה ונהרת שהכל בסדר והכל טוב ומתוק באמת,

לזו בהמשך הזמן יוכר לו שטובה גדולה היה זאת

וכמ"ש בבאר מים חיים בפרשתן - שלפעמים האל- יגזור טובה על האדם ויגיע הטובה מלמטה בתחילתה רעה שידמה לאדם כי רעה היא ובהמשך הזמן יוכר לו ויתודע שטובה גדולה היה זאת אליו כאשר נמלא כמה פעמים, ולאנס נודע אשר אין דבר שאינו בהשגחה מאת האל וגם זה השגחה שיצוא לו טובתו בתחילתו רעה כי הוא לריק למעט היסורין בתחילה אבל באמת טובה גמורה היא לו.

...ובזה לדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים כי הם אומרים בנפשך אשר מדת הדין הזה מדת הרחמים הוא, ולא דין כי כל היסורין טובות וחסדי האל המה כמו שביארנו, ועל ידי זה הקדוש ברוך הוא מהפך להם מדת הדין לרחמים והקללה לצרכה שמיסורין האלה נעשה טובה גמורה להם.

לח) רבים וטובים ימי חייו

ועל אף שכאמור אין לנו השגה באבות הק' הנה מצאנו שבביכול היה תביעה על יעקב אבינו על אשר הוא ראה בעין לא טובה את הקורות אותו, וכמו דאי במדרש שמביא החזקוני על הפסוק שבפרשתו **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פְּרַעֲהָ יְמֵי שְׁנֵי מְגֻרָי נְשָׁלָשִׁים וּמֵאֵת שְׁנֵי מַעֲט וְרַעִים הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי (מי ט) נמלא במדרש למה חיי יעקב פחות מאביו ל"ג שנים אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא אני הללתיך מלבן ומעשן ומשכס והחזרתי לך דינה ויוסף ולתה אמרת מעט ורעים היו ימי חיך, חיך אני נוטל מהם כפי חשבון התיבות שאמרת והם הל"ג תיבות שיש מויאמר פרעה אל יעקב עד זימי מגוריהם. הרי שהיה בביכול תביעה על יעקב אבינו למה הוא לא הסתכל על הצד היפה של החיים המלאים ברוב חסדי השי"ת,**

לט) המתהלך עם פנים נפולות הוא בור ברשות הרבים

ושמעתי מאאמו"ר שליט"א שאמר בשם הגר"ח שמואלביץ זי"ע והשתא הכא שמעתייה גם מהרה"צ שליט"א כפי שהוא מביאה בבאר הפרשה, להסביר למה מתחיל מנין התיבות מן 'ויאמר פרעה' הן תיבות אלו פרעה אמרם ולא הוא, ואמר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"א א-ה) הטעם שגם עליהם נענש יעקב ואף שפרעה אמרם ולא הוא, משום שלכאורה יש להתבונן, מה ראה פרעה לשאלו אודות מנין שנות חייו, אלא, מכיוון שראהו נכנס לפניו כולו שחוח וקודר, ופניו מביעים צער ומכאוב, לזה שאל אותו פרעה כמה ימי שני חיך שמחמתם הנך כה קודר וכפוף, על כן נענש גם על השאלה של פרעה. כלומר כי בהילוכו קודר (במקום להודות לה' על כל ניסיו ונפלאותיו עמו, בהצילו אותו מכל הצרות שנמנו במדרש) גרם לפרעה לשאלו כן. ואף שאין לנו כל שמץ השגה ביעקב אבינו – אמנם עלינו ללמוד מזה את הנוגע לדילך.

ואכן כך כותב החזקוני עצמו קודם לכן - כמה ימי שני חיך. מאל אתה נראה זקן ומלא ימים ויעקב

הציבו אל תתמה על זה שהרי ימי שני חיי מעט אלא ע"י שרעים היו ימי שני חיי אני נראה זקן מרוב ימים.

ומסיק עלה הרה"צ- כלל הדברים הוא כ**מסופר על הרה"ק רבי שמעון מיצרון מירוסלאב זי"ע שהאריק ימים וימים יותר על הרד"א באותם הימים (נלבי"ע בהיותו בן צ"א), אמה הארכת ימים. צנה, הנה אדם שקשה לו קושי'ת' על דרכי הנהגת ה', צונים לו מן השמים, א"כ, עלה הנה לבית דין על מצלה, ויתורצו כל קושי'תיך אחת לאחת... אק אני שמצופא לא הוקשה לי מידו, ואת כל אשר אירצ לי קיב'תי בשמחה, לכן זכיתי לאריכות ימים מופלאת** (הובא באוהל שמעון עמי י"ז).

פוק חזי בדברים המחיים את הנפש שכותב אדמו"ר ר' לייבילה אייגר באמרי אמת בפרשתו: הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסרו וגו' הפסוק הזה מרמז לנו שמועד נכרך להאדם התחזקות הלב להיות לו ייחול וקיווי תמיד גם אם יזדמן לפניו כמה מיני ירדות ונפילות ח"ו אשר דווקא בדבר שרואה להיות נזהר ונשמר ולהיות בו ירא ושלם. מתהפך עליו הגלגל ונזדמן לו בהיפוך ח"ו עד שנדמה בעיניו שזמן השמים מרחקים אותו. וביחוד לבני הנעורים, ואם למראה עיניו יוכל לדמות בלבו כשלא יעלה זידו כרצונו. לעצוב הכל ולהיות כבני אדם הפשוטים. אמנם על זה אמר הפסוק הנה עין ה' אל יראיו דייקא. שהוא מדבר זמי שצאמת רואה להכניס עצמו ביראת ה' ולקבל עליו מלכות שמים בלי התרשלות. בא הכתוב לזרז שלא יפול לבו לעולם מהייחול והקיווי גם אם יעבור עליו מה. הוא יעשה את שלו. כי לעולם עין ה' אליו בכל מיני הנפילות לטוב לו. ובזוהר הזמן יתגלה לו הכל לטוב.

וענן זה מרומז בסידרה זו בטענות יהודה עם יוסף על מה שאמר לו להביא את בנימין. ואשימה עיני

עליו. ולבסוף הוא בעצמו גגל עליו את עלילת הגביע.

כי יהודה ידע בטח שלא גנב בנימין את הגביע. כמו שאמר מה נאמר לאדני מה נדבר וכו' וכדאי' במד' וכי זו הוא שימת עין נהפך הדבר וכו'. והוא מרומז לדברינו הנ"ל כידוע כל ויכוחי ומענות יהודה ויוסף מרמזים לעניינים השייכים לכל פרטי נפשות ישראל.

ולבסוף כשנתוודע להם נהגלה להם שכל העלילות היה בכלל השימת עין בכדי לקרב ולהחיש הישועה ע"י הצער וההסתר שהי' להם. כענין שמצינו בגלות מצרים שקיטוי השיעבוד הי' בכדי לקרב זמן הגאולה,

וכדא' לפרש בזה הפסוק בפרשתו ולא יכול יוסף להתאפק אל אחיו, אשר מזה נראה שאילו היה יכול להתאפק הוא עדיין היה ממשיך בהצגה הדרמטית אשר נמצא בו בשיא המתח, מאחר

זוה היה תיקון לדורות ואילו היה יכול להתאפק עוד קצת היה מגיע לידי התיקון השלם, ולא היה נצרך להיות גזרת עשרה הרוגי מלכות לכפר על מברם בכסף צדיק.

וגם לזה עצמו הי' תרופה מיד בלידת הגואל להקל מהם השיעבוד כידוע. והכל הוא בהשגחת השי"ת מתחילה ועד סוף לפני האדם לטוב לו. וע"ז מרמז בסי' זו לאחר התגלות יוסף והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין וגו'.

וגם זה נכלל במשמעות הפסוק הזה. הנה עין ה' אל יראיו למייחלים לחסדו. שהשגחת השי"ת גם בזה על האדם הירא שמים לחזקו להיות לו ייחול וקיווי תמיד לבל יתייאש. וזה נקרא עין המהביל ש"פ וימחל תמיד להשי"י ולבסוף נתוודע זאת שגם זה הי' מעזר השי"ת לאדם. ויש לרמז זה גם כן בסי' זו כשירא יעצ"ע לירד למצרים נאמר לו אנכי ארד עמך וכו' ויוסף יסית ידו על עיניך. הוא מרמז לעיניו הנ"ל.

לא-ל ברוך נעימות יתנו

קריאת שמע שבו נזכר ייחוד מלכות שמים (דברים ו, 7) והצבתו (שם סס ה). וראוי היה לקרות קריאת שמע כאשר בא אליו יוסף אחר הצער הגדול אשר היה לו בעבורו, ועתה ראה אותו מלך, היה אוהב את הקדוש ברוך הוא אשר עושה לו זה, וקבל מלכותו והצבתו ויראתו, וזהו נכון למצין.

מא(ה)צדיק מבטל כל האהבות הגשמייות וכל התענוגים

ובספר מנורת הזהב בכתב- וקשה מה שייכות היה בלואו פעם לקרוא קריאת שמע, ואין לומר דהיה זמן קריאה, דאם כן צודאי היה יוסף גם כן קורא. ואמר הרב המגיד הרה"ק רבי לבי הירש מנדבורנא בשם רבינו הק' הרבי ר' זשא מהאניפולי, דענין קריאת שמע שאנו קורין, הכוונה היא לשעבד עצמינו וכוחינו במסירת נפש להבורא ית'. והלדיק מבטל כל האהבות הגשמיות וכל התענוגים, וצויתר

מו החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקב"ה

כתוב בפרשתו לאחר שנתיישב יעקב אבינו בארץ גושן ויאמר יוסף מרפבתו ועל לקראת ישרא'ל אביו גשנה וירא אלו ויפל על צוואריו ויבך על צוואריו עוד (מו, כט). ופירש"י ויעקב לא נפל על יוסף מפני שהיה קורא את שמע. וכתב בגור אריה והקשו למה יוסף לא קרא קריאת שמע כיון ששעת קריאת שמע היה,

אזננס יש לדעת ענין קריאת שמע שהיה קורא וזוה יתורץ מה שלא היה קורא יוסף קריאת שמע, לפי שכאשר בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, בא בלבו אהבתו ויראתו של הקדוש ברוך הוא איך מדותיו הם טובות ושליומות, ומשלים שכר טוב ליראיו. וזהו מדת החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקדוש ברוך הוא על הטובות והאמת שעשה עמם. וזהו

כשמוזמן לו הש"י תענוג גדול אז חרבה מתחזק
עלמו יותר לשעבד התענוג להש"י. וזוהי ידוע
 גדול הגעגועין שהיה ליעקב לראות את בנו בחיים,
 ובעת שראה אותו היה לו תענוג ערום, והיה קרוב
 הדבר לשכוח את הזכורא ב"ה לזמן מה. לזאת תיכף
 ומיד קרא קריאת שמע, ושיעבד עלמו וכל
 התענוגים לו ית' כדי להתאמן בעבודתו יתברך
 שמו.

ואי מצדיקים לפרש מה שאומרים בברכת יוצר
 אור לא-ל ברוך נעימות יתנו, שמרמוז שאת
 הדברים הנעימים לחיכו של האדם יש לתת מתנה
 לא-ל ברוך ושמעתי מאאמור שליט"א שפ"א
איך יצא אדמו"ר בצל נתיבות שלום זי"ע
לביית מחותנו אדמו"ר בצל אמרי חיים
זי"ע בעת התפילה, וראה איך שהיה
מתעצצ עם נכדיו הקטנים באמצע
התפילה, ואמר שהוא הרעיש שפנה הוא
עושה מצוה אבות שהוא מצלה את כל
האהבה שמצורכים הילדים לאהבת
הש"י,

ומהרה"צ הגרצ"מ זילברברג שליט"א שמעתי
 שהיו צדיקים אשר עקרו ושירשו מליבם כל
 האהבות של העוה"ז זולת האהבה לילדים שכן על
 ידי האהבה לילדים אפשר להשיג אפס קצהו
 מאהבת הש"י אותנו.

מספר על הרה"ק רבי דוד מלצלוב
זי"ע שהיה זר בירושלים ציה"ק, שפגע
אחת בנו בכורו נאלץ בצצירותו לצנוה
את ירושלים ולנסוע לפולין, שנים מספר
שהה בפולין, ובאותן שנים נכמר לבו של
הצדיק מצצוצים לבנו שאהבו מאד.

מקץ שנים אחדות כשבב הבן בירושלים,
מילאה שמחה גדולה את לבו של הרבי
ויחד עם הצדיק שמחו כל בני הציר, שעת
בין הצרפיים היתה כשהגיע הבן
בירושלים, הוא מיהר אל בית מדרשו של

אביו להיפגש עמו ולהחיות את נפשו,
 בהיכנסו לבית המדרש, התכונן רבי דוד
 לתפלת צרבות, נצמד הבן לידו, הביט בו
 אביו רבי דוד רצץ קט, אך מלה לא אמר,
 ומקץ דקה פנה אל שלוח הצבור ואמר
 לו, רד לפני התיבה והתפלל צרבות. רק
 כנסתיימה התפילה, ניגש האב אל בנו
 האהוב וקידט פניו בברכת שלום צליכט.
 חסידים שהיו באותו מצמד, הבינו כי
 בהתנהלותו זו הלך הרבי בדרכו של יצקב
 אביו, בשעה שפגש באמצעים עם יוסף בנו
 האהוב, שקרא באותו זמן קריאת שמע,
 כדי שהאהבה הצלה שהתצוררה בלבו
 למראה בנו האהוב, תהא מוקדשת כולה
 להשט יתברק, בשעה שיאמר את המילים
 ואהבת את ה' אלהיך, ובדרך זו של יצקב
 אביו הלך רבי דוד מלצלוב.

מכן האמרי חיים זי"ע היה מספר על שני
 דברים שצוררו אצלם התפילות מחותנו
 הרה"ק ר' וולפוליה ראחמסטריווקער
 זי"ע בעת אשר בא לבקרו בציהק ירושלים
 ת"ו בשנת תרצ"ה:

ראיתי, כי הוא הגיע אליו ומצאא בבית
המדרש בהתפללו תפלת צרבות. הוא
הבחין, שכניסתו לא צוררה אצל חותנו
שום התרגשות ולא ניכר על פניו אינה
שהוא סימן של שמחה — איך שלא התראו
זה עם זה יותר מצערים שנה. כל זה מרוב
דבקות חמיו בתפלה להש"י. רק לאחר
התפלה קיבל פניו בשמחה רבה...

דבר שני הפליאו, כי בלי חז השבועות
התיישב חותנו לומר את ה'תיקון' על
מרכסת ביתו, ובמשך יותר משש שעות ישב
על מקומו ואמר בצמקות המחשבה,
מבלי לצנוה את מקומו — על איך
לקנותו.